

ÜNİTE I

MÖ 6.YY – MS 2.YY FELSEFESİ

I.FELSEFENİN ORTAYA ÇIKIŞI İLK MEDENİYETLER

1-Hint

İnanışlarının temelinde “su” yun her şeyin kökeni olduğu fikri vardır.
İnsanın isteklerden arınması onu en yüce varlığa, yani Brahman’a ulaştırır.

2-İran(Pers)

Zerdüşt, ikili (dualist) bir anlayışı öne sürer:

Ahuramazda = İyi Tanrı

Ehrimen = Kötü Tanrı

3-Çin Taoculuk (Lao Tse)

4-Mezopotamya

5-Mısır

FELSEFENİN ANAVATANI

-M.Ö 6. yy İyonya da doğmuştur.

-Felsefe, eleştirel bir yaklaşımla gerçeğe ulaşma çabasıdır.

THALES / İLK FİLOZOF(FELSEFENİN BABASI)

FELSEFENİN ANTİK YUNANDA DOĞUŞUNUN NEDENLERİ

1- Ekonomik durumun varlığı.

2- Zengin kültürel ortamın varlığı.

3- İlk defa tanrılardan bağımsız olarak, insan aklıyla hareket edilmiştir.

ANTİK YUNAN ŞEHİR DEVLETLERİ

1-Efes / İZMİR

2-Milet (Miletos) / DİDİM

3-Foça (Phocaea) / İZMİR

4-Bergama (Pergamon) / İZMİR

DOĞA FİLOZOFLARI / ARK(H)E DÜŞÜNCESİ

1-Thales Su

2-Herakleitos Ateş

3-Anaximenes Hava

4-Anaximandros Aperion

5-Empodokles Dört Element

6-Anaxagoras Spermata (Tohum)

7-Demokritos Atom

8-Parmenides Sayılar / 1 Olan

DEĞİŞİM PROBLEMİ

1.Lao Tse

Her şey Tao'dan çıkar ve ona geri döner.

Tao, bu hâliyle tüm değişimlerin içinde değişmeden kalandır.

2.Herakleitos

Ateş. Her şey karşıtıyla vardır ve kaçınılmaz olarak karşıtına dönüşecektir.

Yaşam ölüme, sıcak soğuğa...

Karşıtların savaşı, uyumlu birliğe dönecektir.

3.Parmenides

Varlık, çokluk olarak görünse de asıl olan bir olandır.

Değişim, duyusal bir yanılgıdır.

ANADOLU DA YAŞAMIŞ A.YUNANLI FİLOZOFLAR

1-Epiktetos – Köle	Stoa Felsefesi	DENİZLİ(50 / 135)
2-Kleanthes	Stoa Felsefesi	ÇANAKKALE - AYVACIK(MÖ 330 / 230)
3-Diogenes	Kinik Felsefesi	SİNOP(MÖ 412 / 323)
4-Lukianos	Kinik Felsefesi	ADİYAMAN(MÖ 120 / 192)
5-Ksenofanes	Kültürel Yaşam	İZMİR(MÖ 570 / 480)
6-Aristoteles	İlk Bilim Sınıflandırması	ÇANAKKALE-ASSOS (MÖ 384 / 322)

SOFİSTLERİN VE SOKRATESİN BİLGİ ANLAYIŞI

1.Sofistler

-Para karşılığı siyaset ve retorik dersleri verirler.

-Doğru bilgi yoktur.

PROTGORAS A.YUNAN (MÖ 481 / 411)

"İnsan her şeyin ölçüsüdür."

GEORGIAS A.YUNAN (MÖ 483 / 376)

2.Sokrates – A.YUNAN(M.Ö 469 / 399)

-Bilgi doğustandır.

-Sorgulanmayan yaşam, yaşanmaya değer.

-Öğretmenler, öğrencilere yeni bilgiler öğretmezler.

—Maiotik (Doğurtma)

Hiç bir şey bilmediğini söyleyen kişiye, aslında çok şey bildiğini mantıksal tartışma yoluyla gösterme yöntemidir.

—İroni (Alay)

Bildiğini sanan kimseye, aslında yanıldığını mantıksal tartışma yoluyla gösterme yöntemidir.

PLATON ve ARİSTOTALES İN FELSEFELERİ

1-Platon

A-Varlık Anlayışı

-İki ayrı dünya vardır.

1-İdealar dünyası: Asıl gerçek olan, soyut dünyadır.

2-Duyular (Gölgeler) dünyası: İçinde yaşadığımız dünyadır.

Her şey kusurludur.

İdealar dünyasının soluk bir kopyası, gölgesidir.

B-Bilgi Anlayışı

Episteme / Doxa

C-Ahlak (Değer) Anlayışı

-İyi İdeası

-Erdem (Adalet-Cesaret-Bilgelik-Ölçülülük)

D-Siyaset Anlayışı

1-Yöneticiler: Filozoflar

2-Bekçiler: Askerler

3-Üreticiler: İşçiler, Tüccarlar, Memurlar, Çiftçiler...vs

BAŞ
GÖVDE
AYAKLAR

2-Aristoteles

A-Varlık Anlayışı

-Varlığı oluşturan 4 neden vardır. Bunlar;

1-Maddi Neden

2-Formel Neden

3-Fail Neden

4-Ereksel Neden

B-Bilgi Anlayışı

Episteme / Doxa

C-Ahlak (Değer) Anlayışı

-Mutluluk, ruhun amacıdır. Erdem = Altın Orta

D-Siyaset Anlayışı

-İnsan, politik bir hayvandır.

METAFİZİK

-M.Ö 70 te, Aristoteles tarafından kuruldu.

-Tanrı, ruhun varlığı, doğaüstü varlıklar gibi konuları inceler.

ÜNİTE II

2.YY – 15.YY FELSEFESİ

Temel problem “İnanç-Akıl” ilişkisidir.
Din felsefesi ön plandadır.

HRİSTİYAN FELSEFESİNİ ETKİLEYEN AKIMLAR

1-Stoa Felsefesi (MÖ 300 / MS 300)

Elealı ZENON - İTALYA(M.Ö.490 / 430)

EPIKTETOS - A.YUNAN(M.Ö 55 / 135)

-İnsan, doğaya uygun ve basit bir yaşam sürmelidir.

-Dünya vatandaşlığı anlayışı vardır.

-Tüm insanlar eşittir. Bu düşünce Hristiyanlık dinini etkilemiştir.

2- Epiküryanizm(Hedonizm)

EPIKÜROS – A.YUNAN(MÖ 341 / 270)

Mutluluğa ulaşmak için, dünyevi hazlardan uzak durulması gerekir.

3-Yeni-Platonculuk

PLOTİNOS A.YUNAN(205 / 270)

Platon un ikili dünya görüşü modeli, Hristiyanlığa uyarlamıştır.

HRİSTİYAN FELSEFESİ

APOLOJİ: Hristiyanlığa karşı yapılan eleştirileri savunmak adına yapılan savunmalar

-5. yy da, İskenderiye Kütüphanesi yakılmıştır.

-Gerekçe, bilimsel ve felsefi çalışmaların Hristiyan düşüncesine zarar vermesi.

-Benzer gerekçelerle, 6. yy da PLATON nun Akademisi de kapatılmıştır.

ORTAÇAĞ AVRUPASI

1.Patristik Dönem (2.yy - 8. yy)

AUGUSTİNUS / TERTULLİAN / CLEMENS

“Kilise Babaları” olarak adlandırılırlar.

Dini akılla açıklama, inancın temel öğretisi hâline gelmiştir.

2. Skolastik Dönem (8. yy - 15. yy)

“Okullaşma” anlamına gelir.

ANSELMUS

AQUİNOLU THOMAS

OCKHAMLI WILLIAM

HRİSTİYAN FELSEFESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

1-Tanrının varlığı kanıtlanmaya çalışılmıştır.

2-Antik Yunan felsefesinden etkilenilmiştir.

3-Dinsel otoriteye karşı gelinmemesi düşüncesi egemendir.

HRİSTİYAN FELSEFESİNİN BAZI PROBLEMLERİ

1-Tanrının Varlığının Kanıtı Problemi

A-Ontolojik Kanıt:

ANSELMUS - İTALYA(1033 / 1109)

-Mükemmel kavramı varsa, karşılığı da olmalıdır.

B-Kozmolojik Kanıt:

AQUİNOLU THOMAS - İTALYA(1225 / 1274)

DUNS SCOTUS - İSKOÇYA(1265 / 1308)

-Her şeyin bir nedeni vardır. Her şeyin ilk nedeni tanrıdır.

2-Kötülük Problemi

A-Augustinus

Kötülük, irade zayıflığından kaynaklanır.

Tanrı iyiyi emreder. İnsana seçme özgürlüğü tanımıştır.

B-Aquinalı Thomas

Kötülük, iyinin yokluğundan kaynaklanır.

3-Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi

Ruh, bedenden bağımsızdır ve bedenden önce yaratılmıştır.

4-Tümeller Problemi

A) Kavram realizmi: AUGİSTUNUS / ANSELMUS

Tümeller ayrı bir varlık olarak Tanrı'nın zihnindedir.

B) Kavramcılık: AQUİNALI THOMAS

Tümeller tek tek varlıkların içindedir.

C) Adcılık: OCKHAMLI WİLLİAM

Tümeller sadece soyut genellemelerdir

İSLAM FELSEFESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

-Antik Yunan felsefesinden etkilenmiştir.

-Akıl ve inanç ilişkisi tartışılmıştır.

-Çeviri faaliyetleri yapılmıştır. Süryanice / A.Yunanca / Farsça / Hintçe

Çeviri faaliyetlerinin merkezi Bağdat tır.

DÖNEMİN ÇEVİRİ MERKEZLERİ

- | | | | | |
|-------------|----------------|---------------|-----------|-----------|
| 1. Atina | 2. İskenderiye | 3. Antakya | 4. Urfa | 5. Harran |
| 6. Nusaybin | 7. Bağdat | 8. Cundişapur | 9. Kahire | |

İSLAM FELSEFESİNİN BAZI PROBLEMLERİ

1-Tanrının Varlığını Kanıtlama Problemi

A-İhtira Kanıtı: İbn RÜŞD – İSPANYA(1126 / 1198)

Her şeyin bir ilk nedeninin olması zorunludur. Bu neden tanrıdır.

B-Hudüs Kanıtı: El KİNDİ - IRAK(801 / 866)

-Hudüs, var olma, varlığın ortaya çıkması demektir.

-Evrenin var olması için bir nedene ihtiyaç vardır. Bu sebep tanrıdır.

2- İrade Özgürlüğü Problemi

A-Cebriye

İnsan özgür değildir ve eylemlerinde mecburdur.

Dolayısıyla davranışlarından sorumlu değildir.

B-Eşariyye / Mutezile

İnsan eylemlerini seçmekte özgürdür.

Ancak, asla mutlak anlamda irade sahibi değildir.

C-Maturidilik

İnsan, eylemlerini seçmede özgürdür ve irade sahibidir.

3-Toplumsal Yaşama Yönelik Problemler

A-Farabi - KAZAKİSTAN(870 / 950)

Erdemli toplum (Medinetül fazıla). Cehaletin ortadan kaldırıldığı, bilgili toplumdur.

B-İbn Haldun - TUNUS(1332 / 1406)

-Mukaddime. Devlet doğal bir kurumdur. -Devletler canlı bir organizma gibi doğar, gelişir ve ölür.

İSLAM FELSEFESİNDE BAZI FELSEFİ GÖRÜŞLER

1-Natüralistler (Tabiyyun) RAZİ - İRAN(864 / 925)

Deist bir akımdır.

2. Dehriyye (Materyalist) RAVENDİ - İRAN(827 / 911)

Gerçek olan tek şey maddedir. Tanrı'nın varlığını kabul etmez.

3.Batınilik Musevi İbn MEYMUN - İSPANYA(55 / 135)

Kutsal kitaplardaki harf ve sözcüklerden gizli manalar çıkaran görüştür.

4.İhvanı Sefa

İslam ansiklopedikleri olarak da bilinirler.

İnsan ilahî kanunlara uygun ve erdemli yaşamalıdır.

4.Meşşailik Felsefesi El KİNDİ FARABİ İBN RÜŞD

Akla dayalı inancı savunur.

Başta Aristoteles ve kısmen de Platon felsefesini içeren bir felsefi yaklaşımdır.

5.İşrakilik Felsefesi Şahabettin SÜHREVERDİ - İRAN(1155 / 1191)

Mantığa dayalı bilginin yerine mistik tecrübeyle bilgiye ulaşılır.

İşrakiye, güneşin doğarak ışığın yayılması anlamına gelir.

İNANÇ VE AKIL İLİŞKİSİ

1-Hristiyan Felsefesinde İnanç Ve Akıl İlişkisi

A-Augustinus CEZAYİR(354 / 430)

“Anlamak için inanıyorum.”

B-Aquinolu Thomas İTALYA(1225 / 1274)

“Anlamak için inanıyorum.” yargısını, “İnanmak için anlamalıyım.” yargısına dönüştürür.

C-Ockhamlı William İNGİLTERE(1285 / 1347)

İnanç ile akıl birbirinden bağımsız iki ayrı alandır. İnancın akla, aklın da inanca müdahalesine karşı çıkmıştır.

Görüşleri Hristiyan dinine hakaret olarak görülmüş ve aforoz edilmiştir..

2-İslam Felsefesinde İnanç Ve Akıl İlişkisi

A-Gazali İRAN(1058 / 1111)

Akıl, kesin bilgi verme noktasında yetersizdir.

B-Farabi KAZAKİSTAN(870 / 950)

-Din ve felsefenin konu ve amaçları aynıdır.

-Aksini düşünen birinin, dine körü körüne bağlandığını belirtir.

C-El Kindi IRAK(801 / 873)

Akılla inanca ulaşmak mümkündür.

D-İbn Rüşd İSPANYA(1126 / 1198)

Kuranı Kerim, açık olarak var olan her şeyi akıl yoluyla değerlendirmeye insanları davet etmektedir.

ÜNİTE III

15. YY-17. YY FELSEFESİ

Platon ve Aristoteles, 15-17. yüzyıl felsefesinde etkilidir.

Batının ilk çeviri merkezleri;

İSPANYA – Toledo / İTALYA - Sicilya ve Salerno

-Tıp, astronomi, kimya, felsefe ve mantık eserleri çevrildi.

-Bu dönemde ARİSTOTELES - A.YUNAN(M.Ö 384 / 322) **Metafizik**

-İbn SİNA - ÖZBEKİSTAN(980 / 1037)

Tıp

RÖNESANS (YENİDEN DOĞUŞ)

-İlk olarak İtalya’da ortaya çıkmıştır.

-Kilisenin birey üzerindeki baskısı zayıflamıştır.

-Dogmatik düşünce yıkıldı.

RÖNESANS’IN ORTAYA ÇIKIŞINDAKİ ETKENLER

1-Çeviriler

2-Matbaa

3-Coğrafi Keşifler

RÖNESANS SANAT ESERLERİ

1-Edebiyat

CERVANTES İSPANYA(1547 / 1616)

DANTE - İTALYA(1265 / 1321)

2-Tiyatro

SHAKESPEARE İNGİLTERE(1564 / 1616)

3-Resim

L.DA VİNCİ İTALYA(1452 / 1519)

MİCHELANGELO İTALYA(1475 / 1564)

RAFAEL İTALYA (1483 / 1520)

4-Heykel

DONATELLO İTALYA(1386 / 1466)

15 - 17 YY FELSEFESİNİN TEMEL AKIMLARI

A-Hümanizm

İnsanın merkeze alındığı ve aklın öne çıkarıldığı bir bakış açısıdır.

İtalya Floransa’da (TOSKANA) kurulan, Platon Akademisinde ortaya çıkmıştır.

B. Bilimsel Yöntem Sorunu

F.BACON - İNGİLTERE(1561 / 1626) “Bilgi güçtür.”

-Bilimin yöntemi tümevarımdır.

TÜMEVARIM YÖNTEMİ:

Özelden genele yapılan akıl yürütme

C.Kartezyen Felsefe

R.DESCARTE - FRANSA(1596 / 1650)

-Metodik şüphecidir.(Şüpheyi yöntem olarak kullanır)

COGITO ERGO SUM (Düşünüyorum o halde varım)

Varlık hem madde, hem de idea dır. (Dualizm)

-İki Töz (Cevher) vardır.

1-Ruh (İşlevi düşünme)
Soyut

2-Madde (İşlevi yer kaplama)
Somut

D-Hukuk Felsefesi

Feodalite: Ortaçağ Avrupa'sında egemen olan, tarıma dayalı, sosyo-ekonomik sistemdir.

Serfler krala değil, toprak sahibi olan Senyörlere (Derebeylerine) bağlıdır.

Senyörler, kralın otoritesinin zayıflığı nedeniyle güç sahibidir

Dönemin sonunda Avrupa, Monarşik devlet düzenine geçti.

FİLOZOFLARIN SİYASET İLE İLGİLİ FİKİRLERİ

1.Machiavelli - İTALYA(1469 / 1527)

Amaca ulaşmak için her yol mübahtır. Prens(Hükümdar) adlı eserin yazarıdır.

2.T.Hobbes - İNGİLTERE(1584 / 1679)

Devlet gücünün kaynağı, toplumsal sözleşmedir. Toplumsal sözleşme adlı eserin yazarıdır.

ÜTOPYALAR

A-İstenilen Ütopyalar

1.Platon / Devlet

A.YUNAN(M.Ö 427 / 347)

a-Yöneticiler: Filozoflar

b-Bekçiler: Askerler

c-Üreticiler: İşçiler, Tüccarlar, Memurlar, Çiftçiler...vs

-BAŞ

-GÖVDE

-AYAKLAR

2.Farabi / Erdemli Toplum (Medinetül Fazıla)

KAZAKİSTAN (872 / 950)

Cehaletin olmadığı, bilgili toplumdur.

3.T.More / Ütopya

İNGİLTERE(1478-1535)

-İlk sosyalist devlet modelidir.

-Para kullanılmaz.

-Günde 6 saat çalışma esastır.

-Kadın ve erkek eşittir.

-Ortak mülkiyet esastır.

-İhtiyaçları devlet karşılar.

-Adada 54 kent vardır.

4.Campenalla / Güneş Ülkesi

İTALYA(1568-1639)

- Bilim ve felsefe egemendir.
- Devletin başında filozoflar vardır.
- Ortak mülkiyet esastır.
- Günde 4 saat çalışılır.

5.F.Bacon / Nova Atlantis

İNGİLTERE(1561 / 1626)

- Bilimin egemen olduğu ada devletidir.
- Ülkenin merkezi Solomon tapınağıdır. Burası bir bilim merkezidir.
- 7 yılda bir, gemiler son bilimsel gelişmeleri adaya getirmek için dünyayı dolaşır.

6.Augustinus / Tanrı Devleti

Tanrı'ya sevgi duyan insanlar Tanrı Devletini,
Dünyaya sevgi duyanlarda Dünya Devleti'ni meydana getireceklerdir

B- İstenilmeyen Ütopyalar

(Korku Ütopyaları / Distopya)

1.A.Huxley / Cesur Yeni Dünya

İNGİLTERE(1894 / 1963)

- Bilim çok ilerlemiş; ekonomi, sağlık ve şiddet sorunları sona ermiştir
- Aile kurumu yoktur. Tüm bebekler tüp bebektir.
- İnsanlar ihtiyaca göre üstün zekâlı, orta zekâlı ve geri zekâlı olarak üretilir.
- Geçmişle bağı sağlayan kurumlar kapatılmıştır.

2.G.Orwel / 1984

İNGİLTERE(1903 / 1950)

- Devletleri üç bloka ayırır.

a-Amerika –Batı Avrupa

b-Doğu Avrupa Rusya

c-Çin ve Japonya

- Devletlerarası güç dengesi vardır. Savaş olmaz. Bölgesel savaşlar vardır.

BİG BROTHER

- Var olan yönetimlerin egemenliği baskıcı ve zorbadır.
- Diktatör yurttaşla güvenmez. Sorgulama, eleştiri yasaktır.

3.Ray Bradbury / Fahrenheit 451

ABD(1920 / 2012)

- Kitapların yakıldığı, totalitarizm in egemen olduğu bir distopya dır.

BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN 15. YY - 17. YY FELSEFESİNE ETKİSİ

A-Nicolaus Kopernik- ALMANYA(1473 / 1543)

Batlamyus sisteminin yerine, güneş merkezli evren anlayışını kurmuştur.

Batlamyus (Ptolemy) Yer merkezli evren modeli

N.Kopernik Gök merkezli evren modeli

B-F.Bacon - İNGİLTERE(1561 / 1626)

-Aristoteles'in "Tümdengelim" yöntemine karşı, "Tümevarım" yöntemi

-Doğru bilgi için zihin, idollerden (önyargılar) kurtulmalıdır.

İDOLLER

1.Kabile (Soy) İdolları:

-İnsanlarda, gerçek olmasını istedikleri şeylere inanma eğilimi vardır.

2. Mağara idolları:

Soy idollerinin aksine, mağara idolları kişiden kişiye farklılık göstermektedir.

Geçmiş yaşantılar, eğitim, cinsiyet, din vb özelliklerden kaynaklanır.

9/11 e şahit olan bir kimse, savaş konusunda daha agresif olabilir.

3. Çarşı-Pazar İdolları:

Dilden Kaynaklanır.

1.Var olmayan şeylere verilen isimler.

(Örn: Hayaletler, periler, unicorn, pegasus ...)

2.Var olan şeylere verilen hatalı ve belirsiz isimler.

(Örn: Rutubetli, faydalı, sıcak...)

4. Tiyatro idolları:

Yanlış yöntemlerden ve kişilerin otorite olarak kabul edilmesinden kaynaklanır.

C-G.Galilei - İTALYA(1564 / 1642)

-“Serbest düşme yasası” nı buldu.

-Teleskobu kullanan ilk bilim adamıdır.

-Güneş lekelerini keşfetmiştir.

-Kopernik'in güneş merkezli evren modelini savunduğu için, engizisyonunda yargılandı.

D - I.Newton – İNGİLTERE(1643 / 1727)

Yerçekimi Kanunu / 27 yaşında Cambridge üniversitesinde profesör oldu.

ÜNİTE IV
18. YY – 19. YY FELSEFESİ
AYDINLANMA ÇAĞI / AKIL ÇAĞI

AYDINLANMA ÇAĞINI HAZIRLAYAN GELİŞMELER

- 1.Hümanizm
- 2.Matbaanın icadı
- 3.Rönesans
4. Reformasyon / Protestanlık gibi yeni mezheplerin kurulması

AYDINLANMA ÇAĞI OLAYLARI

1.Fransız İhtilali

İhtilal, monarşinin yıkılması ve cumhuriyet rejiminin kurulmasıyla sonuçlandı. J. J. Rousseau “İnsanlar özgür doğar, ancak doğduktan sonra zincire vurulur.” Marie ANTOİNETTE(1755 / 1793) ”Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler" Fransa Kralı LOUİS ve Kraliçe Marie ANTOİNETTE asılarak idam edilmiştir. İsyancılar, bazı şehirlerdeki hapishaneleri basarak asilleri idam etti.

2.Sanayi Devrimi / İNGİLTERE

Ham madde ve yeni pazar arayışları sömürgeciliği doğurmuştur.

18.YY - 19. YY FELSEFESİNDE ÖNE ÇIKAN PROBLEMLER

1-Bilginin Kaynağı

A. Rasyonalizm R.DESCARTEs - FRANSA(1596 / 1650)

-Doğru bilginin kaynağı Akıldır.

-Metodik şüphecidir.(Şüpheyi yöntem olarak kullanır.)

COGİTO ERGO SUM Düşünüyorum o halde varım

B.Emprizm J.LOCKE - İNGİLTERE(1632 / 1704)

Bilgilerimizin kaynağı, duyu organlarıdır. Zihin doğuştan boş bir levha gibidir. (TABULA RASA-Boş Levha)

C.Kritisizm I.KANT - ALMANYA(1724 / 1804)

Duyum + Akıl = BİLGİ

Fenomen(Görünüş): Bilinebilir.

Numen (Öz) : Bilinemez.

2-Birey-Devlet İlişkisi

A. J.Locke - İNGİLTERE(1632 / 1704) / LİBERALİZM

Liberal (özgürlükçü) devlet sistemini savunmuştur.

Devlet, toplumsal sözleşmeyle kurulur. (Yapay Devlet)

Günümüz devlet sistemini oluşturan ilk düşünürdür.

Özgürlüğün korunması için güçler ayrılığı ilkesini öne sürer.

(YASAMA, YÜRÜTME, YARGI)

b. Montesquieu - FRANSA(1689 / 1755)

-Güçler ayrılığını savunur.

-3 yönetim biçimi vardır

1-Cumhuriyet : Halk söz sahibidir.

2-Monarşi : Yönetici tek kişidir. Kanı bağıyla geçer.

3-Despotizm (Totalitarizm/Diktatörlük): İstedğini yapma gücünün tek kişidedir.

c. J.J. Rousseau - FRANSA(1712 / 1778)

İlk insan, doğada tam olarak özgür ve eşit yaşamıştır.

“Mülkiyet” kavramının ortaya çıkışı özgürlüğü ve eşitliği ortadan kaldırmıştır.

Devlet “toplumsal sözleşme” ile kurulmuştur.

Haksızlık durumlarına çözüm olsun diye kurulan Devlet insanları köleleştirdi.

3-Ahlakın İlkeleri

a.I.Kant - ALMANYA(1724 / 1804)

-Ödev Ahlakıdır. İnsan, iyi olmakla yükümlüdür.

-Öyle davran ki eylemine ölçü aldığın, tüm insanlar için geçerli yasa olsun.

-Önemli olan niyetimizdir.

b. J.Bentham - İNGİLTERE(1748 / 1832)

UTİLİTARİZM

Çoğunluğa faydalı olan, ahlaki olandır.

Aynı zamanda haz verici ve mutlu edicidir.

Büyük acılardan kaçmak için küçük hazlardan vazgeçmek gerekir.

4-Varlığın Oluşu

F.Hegel - ALMANYA(1770 / 1833)

-GEİST(Ruh / Tin)

-Diyalektik, hayatın her aşamasında (Siyaset, Ekonomi, Ahlak, Tarih...v.s) vardır.

DİYALEKTİK: Tez - Antitez = Sentez

-Hayat, savaştır.

-Her ölüm yeni bir doğumdur.

-Karşıtların mücadelesi, hayatı besler.

İNSAN HAKLARI KONUSUNDA TARİHSEL GELİŞMELER

1-Hammurabi Kanunları (MÖ 2. YY)

Babil Kralı HAMMURABİ

Bu kanunlarda kısas mantığı vardır.

2.Veda Hutbesi (632)

-Bütün insanlar Adem'den gelmiştir

-Beyazın siyaha, siyahın da beyaza hiçbir üstünlüğü yoktur.

-Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

3-Magna Carta Libertium: (Büyük Özgürlük Fermanı) 1215

- İngiltere Kralı JOHN un yetkileri kısıtlanarak, meclis oluşturulmuştur.

-İlk seçimler 1265 yılında yapılmıştır.

4-İnsan Hakları Ve Yurttaşlık Bildirgesi 1789

Fransa 17 maddelik bir bildirge yayımladı.

İlk maddesinde insanların özgür ve eşit doğdukları vurgulanmıştır.

5-İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 1948

2. Dünya Savaşı sonrasında BM tarafından yayımlanmıştır.

Bildirgenin temel ilkesi, bütün insanların özgür ve eşit olduklarıdır.

18. YY - 19. YY FELSEFESİNDE DİL VE EDEBİYAT İLİŞKİSİ

“Ansiklopedikler”

VOLTAİRE

ROUSSEAU

D’ALEMBERT

DİDEROT

Fransız Devrimi’nin oluşmasında etkili oldular.

Romantizm

-Fransız devrimi, “Romantizm” akımını ortaya çıkardı.

-Öncüleri Voltaire ve J.J. Rousseau

Toplumun bütün sınıflarına hitap eden, duygu ve coşkunun önemli olduğu akımdır.

GOETHE

-SCHİLLER

- LAMARTİNE

VİCTOR HUGO

-LORD BYRON

- PUŞKİN

ROMANTİZM İN TÜRK EDEBİYATI VE DÜŞÜNCE HAREKETİNE ETKİSİ

NAMIK KEMAL / AHMET MİTHAT EFENDİ / RECAİZADE MAHMUT EKREM

ABDÜLHAK HAMİT TARHAN / ZİYA PAŞA

REALİZM

Romantizm akımına tepki olarak doğmuştur.

İnsan ve toplum gerçeğini anlatma üzerine odaklanmıştır.

TOLSTOY / DOSTOYEVSKİ

ÜNİTE V

20. YÜZYIL FELSEFESİ

20. YÜZYIL FELSEFESİNİN ÖNE ÇIKAN BAZI ÖZELLİKLERİ

- Yeni ana akımlar oluştu.
- Dilsel analizler yapıldı. (Sembolik mantık)
- Bilim felsefesi kuruldu.
- Felsefe tarihinin en fazla yayınıni çıkarıldı.
- Üniversiteler aracılığıyla dünyanın her yerinde felsefe yapılmaya başlandı.

20. YY FELSEFİNİ ETKİLEYEN AKIMLAR

- A. Diyalektik materyalizm
- B. Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm)
- C. Fenomenoloji (Gerçeklik-görünüş sorunu)
- D. Hermeneutik (Yorum sorunu)
- E. Mantıkçı pozitivism (Analitik felsefe)
- F. Yeni ontoloji

A- Diyalektik Materyalizm

K.MARX - ALMANYA(1818 / 1883)

Sosyalist düşüncenin öncülerindendir.

Hegel'in tarihsel idealizmini, ekonomi temelinde tarihsel materyalizme dönüştürmüştür.

Toplumsal değişimleri üretim süreçleriyle açıklamıştır.

Toplum, işçi ve işveren olmak üzere 2 sınıfa ayrılmıştır.

Toplumsal Yapı 2 ye ayrılır.

1- **Alt yapı:** (Ekonomi)Üretim tarzı

2-**Üst yapı:** Kültür, dil, din, devlet, örf, adet, siyaset, hukuk...vs

Alt yapı, üst yapıyı belirler.

K.Marx'ın Diyalektik materyalizm anlayışı 20. yy ı etkilemiştir.

B- Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm)

1- J.Paul Sartre FRANSA(1905 /1980)

2-S.Kierkegaard DANİMARKA(1813 / 1855)

Varoluşçu felsefe akımının öncülerindendir.

Nesnel gerçeklik görüşünün karşısına, öznel gerçeklik görüşünü çıkarır.

3-K.Jaspers ALMANYA(1883/ 1969)

Bilimlerin insanın varoluşunu açıklayamayacağını söyler

4-F.Nietzsche ALMANYA(1844/ 1900)

Modern insanın değerlerinin dayandığı ilkelerin çöktüğünü söyler.

Nietzsche'ye göre insan, toplumu ve kendini aşmalıdır

Varoluşçu Edebiyatçılar

a-Albert CAMUS / CEZAYİR(1913 / 1960)

Sisifos Söylenceleri / Veba / Yabancı

b-Franz KAFKA

Şato / Dava / Dönüşüm

C. Fenomenoloji (gerçeklik-görünüş sorunu)

E.HUSSERL - ÇEKOSLAVAKYA(1859 / 1938)

Öze tam olarak ulaşılamayacağını, ancak fenomenin bilinebileceğini savunan akım.

-Varlığın özünü meydana getirmeyen özellikler, parantez dışına atılarak ayıklanır.

-Böylece varlığın özüne ulaşılır.

D. Hermeneutik (Yorum Sorunu)

Hakikat arayışıdır. Kutsal metinlerin yorumlanması şeklinde ortaya çıkmıştır.

a-W.DİLTHEY - ALMANYA(1833 / 1911)

Hermeneutiğin kurucu filozofudur.

Tinsel(insana ait) bilimlerin başında tarih gelir.

Tarihsel bir olayı anlayabilmek için, o dönemin tinsel yapısının dile yüklediği anlamlarına bakılmalıdır.

b- H.G.GADAMER - ALMANYA(1900 / 2002)

Hermeneutiği, felsefi bir akıma dönüşmüştür.

İnsan, zorunlu olarak ön yargılarıyla vardır.

Ön yargılar, insanın bakış açısının varabileceği sınırı gösterir.

FARKLI AÇILARDAN GÖRMEK (ALTERNATİF GÖRÜŞ GELİŞTİRME)

Her şapka belirli bir bakış açısını ifade eder

1. Beyaz Şapka (Nötr): Konuyu, tarafsız ve kanıtlanmış verilerle ortaya koyar.

2. Sarı Şapka (İyimser): Konuyu, olumlu yönleri ile değerlendirir.

3. Siyah Şapka (Negatif): Konuyu, olumsuz yönleri ile değerlendirir.

4. Kırmızı Şapka (Duygusal): Konuyu, hisleri ile değerlendirir.

5. Yeşil Şapka (Yaratıcı): Konuyu, farklı bakış açıları ile değerlendirir.

6. Mavi Şapka (Değerlendirme): Bütün görüşleri analiz ederek, sistemli ve tutarlı biçimde değerlendirir.

E-Mantıkçı Pozitivizm (Analitik Felsefe)

M.SCHLICK

R.CARNAP

A.WHITEHEAD

Deney ve gözlem alanının dışında kalan önermeler anlamsızdır.

Doğrulanabilir önerme, üzerinde deney yapılmaya uygun önermedir.

Metafiziksel önermeler anlamsızdır.

T.Kuhn - ABD(1922 / 1996) Bilim adamının nesnel olmadığını savunur.

Paradigma (Sistem) Döneminin hakim gücüdür.

Paradigmalar, ortaya çıkan yeni gelişmeler doğrultusunda değişir.

Aristoteles Fiziği Newton Fiziği Einstein Fiziği

F-Yeni Ontoloji Ve Varlık Sorunu

N.HARTMANN - ALMANYA(1882 / 1950)

Bilgi, her zaman bir nesnenin kavranmasıdır.

I. KATMAN: İNORGANİK K. Cansız varlıkların alanı (Nesne) FİZİK

II. KATMAN: ORGANİK K. Canlı varlıkların alanı (Bitki) BİYOLOJİ

III. KATMAN: BİLİNÇLİ VARLIK K. Bilinçli varlıkların alanı. (Hayvan) PSİKOLOJİ

IV. KATMAN: İDEAL VARLIK K. Tinsel varlıkların alanı (İnsan) FELSEFE

En özgür varlık alanıdır. Bütün insan başarılarını, uygarlık ürünlerini içine alır.

TÜRKİYEDE FELSEFEYE KATKIDA BULUNAN DÜŞÜNÜRLER

HASAN ALİ YÜCEL (1897 /1961)

Millî Eğitim Bakanlığı görevini yürüttüğü dönemde tercüme bürosu kurdu muştur.

Felsefe ve edebiyat alanlarında çeviri yapmıştır.

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI (1869 /1949)

İlk lise felsefe ders kitabını yazmıştır.

NUSRET HIZIR (1889 / 1980)

İstanbul Üniversitesi / Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Hacettepe / ODTÜ’de Felsefe derslerine girmiştir.

HİLMİ ZİYA ÜLKEN(1901 / 1974)

Felsefe, sosyoloji, sanat profesörü ve son olarak da ordinaryüs profesör olmuştur.

TAKİYETTİN MENGÜŞOĞLU (1905 / 1984)

Almanya’da Berlin Üniversitesinde felsefe, fizik ve kimya öğrenimi görmüştür.

MACİT GÖKBERK (1908 / 1993)

Uzun yıllar Türk Dil Kurumunun da başkanlığını yapmıştır.

NURETTİN TOPÇU (1909 / 1975)

Sorbonne Üniversitesinde doktorasını verdi.

AYDIN SAYILI(1913 / 1993)

Yüksek lisans ve doktora eğitimini Harvard Üniversitesinde tamamlamıştır.

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi, Felsefe bölümünde bilim tarihi dersleri vermiştir.

ULUĞ NUTKU

Çukurova Üniversitesi Felsefe Grubu Eğitimi Bölümünü kurmuştur.

İONNA KUÇURADI (1936 /)

Dünya Felsefe Federasyonları başkanlığına seçilen ilk kadındır.

1969 da Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümünü kurdu.

Özgürlük problemini etik açıdan ele almış ve varoluşçuluk ekseninde yanıtlamıştır.